

ALOCUȚIUNE DE DESCHIDERE

Stimați invitați, dragi colegi,

Pentru început, aș vrea să adresez un *bun venit* tuturor celor care ne fac astăzi onoarea să ni se alăture, oaspeților noștri de la Cosenza, Torino, Bari, Bruxelles, Leuven și Cernăuți, cercetătorilor și universitarilor din țară care au descins astăzi la Cluj, colegilor și prietenilor de la București, Iași și Timișoara; nu în ultimul rând, un cuvânt de mulțumire colegilor clujeni, celor din institut, aceștia implicându-se cu multă dăruire în pregătirea Conferinței. Salutăm prezența în mijlocul nostru a oficialităților locale, a domnului primar Emil Boc, care a rezonat la ideea reuniunii noastre științifice, aflată sub însemnul „Cluj-Napoca 2021 – Capitală culturală europeană”. De altfel, am planificat ca în acel an jubiliar, când toate drumurile europene vor duce/se vor întretaia pe Dealul Feleacului, să ne reîntâlnim cu toții aici, la cea de-a V-a ediție a Zilelor „Sextil Pușcariu”. Nu ne mai despart decât opt ani până la acest moment, dar să nu uităm că ediția a IV-a, de peste șase ani, va coincide cu centenarul Muzeului Limbii Române! Iată deci câteva repere ale unui calendar afectiv pe care dorim să le parcurgem împreună.

Suntem bucuroși de reîntâlnirea cu domnul academician Marius Sala, pe care în septembrie trecut, la un moment aniversar rotund, l-am numit, într-o febrilă căutare a metaforei revelatorii, „patriarhul lingvisticii românești actuale”. Sper că mi-a înțeles excesul de efuziune, cu acoperire însă în mentalul generației noastre de lingviști. Ne onorează cu prezența sa și domnul profesor dr. Stepan Melniciuc, rectorul Universității Naționale „Yurii Fedkovici” din Cernăuți, instituția de care și-a legat numele și Sextil Pușcariu, numit în 1906 profesor de filologie română acolo, iar ulterior și decan. Vreau să mulțumesc, de asemenea, domnului academician Emil Burzo, președintele Filialei Cluj-Napoca a Academiei Române, precum și domnului profesor dr. Ioan Bolovan, prorector al Universității „Babeș-Bolyai”, care au fost atât de receptivi în privința sprijinirii acestei manifestări. Salutăm prezența a două somități din lumea filologică italiană, doamnele profesor Gisèle Vanhese și Federica Cugno, atât de profund legate de cultura română. Nu aș vrea să închei aceste enumerări, altfel limitate, fără a aminti revenirea acum, în Casa Pușcariu, a unui grup semnificativ de descendenți ai ilustrului savant, format din distinsele sale nepoate, alături de strănepoate și strănepoți, care au răspuns cu entuziasm invitației noastre. Vom comemora împreună, în cadrul unui medalion, zece ani de la trecerea în neființă a regretatei lingviste Magdalena Vulpe, nepoata lui Sextil Pușcariu.

Prima ediție a Zilelor „Sextil Pușcariu” constituie, așadar, un moment de grație, în care cei dedicați studiilor lingvistice și literare s-au reunit motivați sub această cupolă, de unde efigia patronului nostru spiritual pare să ne scruteze protector. Va fi un prilej fast de a ne reîntâlni cu opera acestui excepțional savant și creator de școală, de a desluși modul în care ideile sale au fertilizat cercetarea umanistă românească pe parcursul deceniilor care au urmat. Este de netăgăduit faptul că scrierile sale au trasat noi direcții în lingvistica istorică românească, în teoria limbajului, în

romanistică, dialectologie, etimologie, lexicologie sau lexicografie. Avem suficiente motive să-i dăm crezare lui Nicolae Drăganu, potrivit căruia Sextil Pușcariu a creat, la vremea respectivă, „cea mai frumos scrisă și mai clară istorie a literaturii noastre vechi”. Ctitorul Muzeului Limbii Române și-a pus amprenta, în mod decisiv, asupra evoluției lingvisticii românești, prin inițierea și coordonarea unor lucrări de o mare amplitudine – *Dicționarul limbii române* (denumit și *Dicționarul Academiei*), din care primul tom, cel consacrat literei A, apărea exact în urmă cu 100 de ani, și *Atlasul lingvistic român* –, ca și prin publicarea revistei „Dacoromania”. Proiecte ambițioase, pe care noile promoții de cercetători clujeni le-au preluat de la „muzeiștii” din perioada interbelică și le-au continuat până în zilele noastre, alături de colegii din București și Iași. Dar dialogul nostru cu această impunătoare tradiție ar rămâne steril dacă nu ne vom asuma cât mai repede încă un deziderat imperios, și anume conceperea unei ediții critice științifice, pe cât posibil exhaustive, a operei pușcariene, unde să fie excluse amatorismele de orice fel.

Conferința se va desfășura pe parcursul a două zile dense, în care, dincolo de modul în care ne informăm despre stadiul cercetărilor noastre, prin intermediul publicațiilor de specialitate, fie ele colective sau individuale, vom avea privilegiul de a asculta, pe viu, cele mai noi ipoteze și interpretări ale celor care cred că au un cuvânt de spus în domeniul lor și, implicit, de a ne lăsa provocați în dezbateri cât mai incitante. Munca de cercetare nu este și nu poate fi vreodată un demers singular, ea însemnând în primul rând colaborare și comunicare, cunoaștere imediată și promptă a ultimei supoziții, punere de acord, recunoaștere și impunere a teoriilor celor mai viabile. E limpede că nimic din toate acestea n-ar fi posibil fără a ne împărtăși tot ceea ce producem fiecare în parte.

În încheiere, mulțumindu-vă încă o dată pentru această prezență masivă, dar mai ales selectă, care ne onorează, în speranța că vă veți simți între noi ca acasă, declar deschise lucrările primei ediții a Zilelor „Sextil Pușcariu”. Vă propun să reînviem, chiar și numai pentru un scurt răstimp, spiritul „muzeist”, așa cum a fost el cândva intuit de către Sextil Pușcariu.

EUGEN PAVEL

*Directorul Institutului de Lingvistică și Istorie
Literară „Sextil Pușcariu”*